

Information

- Alle er velkomne i Dyrehaven i døgnet lys timer, børn ifølge med voksne.
- Buslinie 19 har stoppested lige ved Dyrehaven.
- Dyrehaven har 7 indgange.
- Rullestolsbrugere har lettest adgang ved p-plads Runddelen.
- Ved indgangene hænger kort og velkomstavler med information og regler for adfærd.
- Undlad besøg i stormvejr, pga. risiko for nedfaldende grene.
- Der er mere information om Dyrehaven og dens dyr på havens infotavler og på www.naturogmiljoe.dk
- Århus Kommunes naturvejledere har ind imellem guidede ture i Dyrehaven – se "Ud i naturen" på hjemmesiden.
- Institutioner kan aftale undervisningsforløb med naturvejlederne.
- Dyrene bliver fodret først på formiddagen mandag – lørdag.
- Det er tilladt at fodre dådyrene og sikaerne med æbler og gulerødder – men pas på i brunst- og kælvningstiden.
- Husk dyrene kan være farlige – de er ikke kæledyr!
- Jag ikke med dyrene og opsøg dem ikke.
- Lad i stedet dyrene komme til dig hvis de har lyst, og hold dig altid i udkanten af flokkene.
- Vær opmærksom på dyr der udviser truende adfærd.
- Undlad at fodre med brød, pasta og lignende – dyrenes fordøjelsessystem kan ikke tåle det.
- Saml ikke olden og kastanier i Dyrehaven – de er føde for dyrene.
- Af veterinære årsager må vildsvinene ikke fodres.
- Det er ikke tilladt at løbe, cykle eller medtage hunde i Dyrehaven.
- Undlad at hænge sutter i træerne og efterlad ikke affald – det kan betyde døden for dyrene.
- Oplever du et dyr i nød, så kontakt Århus Kommune, Natur og Miljø på tlf. 8940 2755, 2920 8102 eller 2920 8130.

Natur og Miljø
Teknik og Miljø
Århus Kommune
Marts 2010

Velkommen i Marselisborg Dyrehave

Natur og Miljø
Valdemarsgade 18
Postboks 79
8100 Århus C
Tel. +45 8940 2755
e-mail: naturogmiljo@aarhus.dk

Marselisborg Dyrehave

Marselisborg Dyrehave blev anlagt i 1932. Oprindeligt var ideen, at får skulle holde græsset nede, men i stedet blev sikaer valgt. Dyrehaven blev hurtigt meget populær blandt byens borgere, og er siden udvidet flere gange. Dens størrelse er nu cirka 22 hektar.

I Dyrehaven er der opsat hegn omkring nogle af de mindre træer og trægrupper. Det er for at forhindre at de bliver ædt af hjortene. Som man kan se på de træer, der ikke er heget ind, er alle knopper og kviste ædt så langt op dyrene kan nå. Selv halvstore træer kan det være nødvendigt at indhegne for at hindre at dyrene æder barken.

Nogle af indhegningerne skal også sikre, at hunddyrene kan gå gennem tremmeåbningerne og kælle uden at blive forstyrret af hjortene, der med de store gevirer ikke kan komme ind.

En af de smukkeste udsigter i Århus Kommune er "Udsigten" i Dyrehaven

Krudthuset er et gammelt ammunitionsdepot fra dengang Århus var garnisonsby. Det sidste ammunition blev fjernet i 1993 og Krudthuset bliver nu kun brugt som lagerrum for Dyrehavens drift.

Foderhuset rummer dyrenes foder: roer, hø og korn.

Ved Foderhuset er desuden opsat infotavler, hvor du kan læse mere om Dyrehaven og dens dyr.

Sikaen

Sikaen er en østasiatisk hjorteart, indført i Danmark i 1900-tallet til jagt og pryde ved danske godser og i dyrehaver. Sikaens føde består især af græs og urter, men den æder også olden, svampe, bregner, samt træernes friske skud, knopper og bark.

Dådyret

Dåvildtet levede naturligt i Danmark inden sidste istid. Senere genindførte mennesket det, dels fordi det er et yndet jagtbytte, og dels fordi det er smukt at se på i de danske dyrehaver og på godserne rundt omkring i landet. Dådyrene æder græs og blade fra løvtræer om sommeren, og olden, nødder, bær og bark om vinteren.

Hjortenes gevirer

Hjorte adskiller sig fra andre drøvtyggere, ved ikke at bære horn men derimod gevirer. I modsætning til horn, er geviret knogleudvækster fra kraniet og det kastes en gang om året. Mens geviret vokser er det omgivet af hud der kaldes bast. Når geviret er færdigudvokset skraber hjorten basten af ved at feje geviret mod træstammer og grene. Under fejningen kan basten hænge i trævler fra geviret og det kan bløde en del - det tager hjorten ikke skade af, selvom det kan irritere. Hjortene æder basten for at genoptage næringsstofferne.

Sådan ser du forskel

Både dådyrene og sikaerne har i deres somerpels hvide pletter over ryggen. Når solens lys falder ned gennem trækroneerne i tynde stråler, kamuflerer pletterne dyrene.

Dådyrene er større og lysere end sikaerne, og på dådyrene ses tre meget tydelige sorte striber på bagen. Sikaerne har også sorte striber, men de er mere udviskede.

Hjortenes gevirer er meget forskellige. Dåhjortenes er skovlformede mens sikaernes er spidse.

I Dyrehaven er der cirka otte dåhjorte og 35 dåer, plus årets kalve. Dåhjorten har en højde på omkring 110 cm over skulderen, og vejer typisk små 100 kg, mens dåens højde er cirka 85 cm og vejer 40-50 kg. I fangenskab kan dådyret blive over 20 år.

I Dyrehaven er der cirka fem sika hjorte og 25 hinder, plus årets kalve. Sikaen er 80-90 cm høj. Hjortene vejer omkring 50 kg mens hinderne vejer omkring 35 kg. Sikaer bliver 10-12 år gamle.

Vildsvin

Vildsvinet indvandrede til Danmark for omkring 10.000 år siden. Senere blev det tæmmet, og vore dages tamsvin blev fremavlet. I dag findes vildsvinet ikke fritlevende i den danske natur.

Med agerbrugets indførelse blev vildsvinene upopulære, fordi de roder i jorden og kan ødelægge landmandens høst. I løbet af 1500-1600 tallet blev vildsvinene derfor kraftigt reduceret, og så vidt man ved, blev det sidste fritlevende vildsvin skudt ved Silkeborg i 1801.

Vildsvinene roder i jorden med trynerne og æder alt fra nødder, løg, græs og rødder, til regnorme, larver, snegle, smågnavere, æg og ådsler.

Dyrehavens vildsvin er i en separat indhegning af hensyn til publikums sikkerhed.

I Dyrehaven er der normalt en til to orner og tre søer, plus årets smågrise. Vildsvinene er tunge dyr, en so vejer typisk 50-100 kg, mens orner kan komme helt op på 300 kg. I gennemsnit bliver vildsvinene cirka 10 år.

Året rundt i Dyrehaven

- Dec-Jan:** Parringstid for vildsvinene.
- Marts-Maj:** Søerne føder et kuld på 4-8 smågrise.
- April-Maj:** Hjortene kaster deres gevirer.
- Juni-Juli:** Sika hinderne og dåerne føder typisk hver en kalv. Det kan nu være farligt at nærme sig hunddyrene og kalvene.
- August:** Hjortenes gevir er udvokset og basten fejes af.
- Sept-Nov:** Hjortene er i brunst, så de kan nu være farlige at nærme sig.